

Z żałobnej karty

Lech Tadeusz Kubik (1930–1997)

Lech Tadeusz Kubik urodził się 5 września 1930 r. w Warszawie. W 1949 roku, po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Falenicy, rozpoczął studia matematyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Jeszcze jako student pracował przez dwa lata: w roku akad. 1951/52 jako zastępca asystenta na UW oraz w r. akad. 1952/53 jako asystent w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Warszawie. W czerwcu 1954 r. ukończył studia na Uniwersytecie Warszawskim i uzyskał stopień magistra matematyki.

Od 1954 r. pracował w Instytucie Matematycznym UW kolejno jako asystent do 1956 r., jako starszy asystent do 1962 r., jako adiunkt do lutego 1971 r. (od czerwca 1969 r. w Instytucie Maszyn Matematycznych UW). Od 1960 r. do 1962 r. pracował także na 1/2 etatu jako starszy asystent w Instytucie Matematycznym Polskiej Akademii Nauk. 9 kwietnia 1962 r. uzyskał stopień doktora nauk matematyczno-fizycznych na Uniwersytecie Warszawskim na podstawie pracy „Struktura klasy rozkładów L ”. Promotorem pracy był prof. dr Wiesław Sadowski.

Od kwietnia 1963 r. do lutego 1964 r. przebywał na stażu naukowym w Instytucie Henri Poincarégo w Paryżu (było to stypendium Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego). Brał udział w seminarium ze statystyki matematycznej prof. Dugué i seminarium prof. Forteta z rachunku prawdopodobieństwa.

Z dniem 1 marca 1971 r. został powołany na stanowisko docenta w Instytucie Maszyn Matematycznych UW.

Lech Tadeusz Kubik był członkiem Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Polskiego Towarzystwa Biometrycznego i amerykańskiego The Institute of Mathematical Statistics. Był recenzentem *Zentralblatt für Mathematik* i *Statistical Theory and Method Abstracts*.

Przetłumaczył 17 książek matematycznych. Były to podręczniki i monografie z rachunku prawdopodobieństwa i statystyki, a także książki popularnonaukowe (np. [17]). Zdaje się, że większość podręczników, z których uczyłem się rachunku prawdopodobieństwa, była tłumaczona przez Lecha Kubika. Pamiętam również doskonale tłumaczenie książki M. Kaca [10].

Lech Tadeusz Kubik prowadził zajęcia z rachunku prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej na kilku wydziałach UW. Dobrze znany jest jego podręcznik rachunku prawdopodobieństwa. Ostatnio PWN wydał *Zastosowanie elementarnego rachunku prawdopodobieństwa do wnioskowania statystycznego*. Jest to pozycja przydatna dla osób stosujących w praktyce teorię prawdopodobieństwa, ponieważ autor stara się oddzielić matematyczną treść teorii od szeroko niestety rozpowszechnionego żargonu. Każdy, kto miał do czynienia z nauczaniem teorii prawdopodobieństwa, zrozumie też, dlaczego w swym wystąpieniu na Konwersatorium Wydziału Matematyki UW autor wysunął radykalny postulat, by zabronić nauczania teorii prawdopodobieństwa w szkołach.

Zainteresowania naukowe Lecha Tadeusza Kubika koncentrowały się na rozkładach nieskończenie podzielnych i ich podklasie, rozważanej jeszcze przez Lévy'ego i Chinczyna, zwanej klasą L , a inaczej – klasą rozkładów samorozkładalnych. Obie te klasy są ważne z punktu widzenia teorii (jako klasy rozkładów granicznych) i były intensywnie badane.

W terminach zmiennych losowych dadzą się opisać następująco: zmienna losowa X jest nieskończenie podzielna, gdy dla każdego naturalnego n jej rozkład jest rozkładem sumy pewnych n niezależnych i jednakowo rozłożonych zmiennych losowych; jest samorozkładalna, gdy dla każdego $c \in (0, 1)$ jej rozkład jest rozkładem sumy $cX + Y$, gdzie Y jest niezależna od X .

W pracach [6] i [8] Lech Tadeusz Kubik badał analogie pomiędzy obiema klasami i podał charakteryzację klasy L , analogiczną do jednej z charakteryzacji rozkładów nieskończenie podzielnych.

Zmarł 24 grudnia 1997 r.

Rafał Sztencel

Wykaz prac Lecha Tadeusza Kubika

Prace naukowe

- [1] *The limiting distributions of cumulative sums of independent two-valued random variables*, *Studia Math.* 18 (1959), 295–309, addendum 19 (1960), 249.
- [2] *O rozkładach granicznych sum r -punktowych zmiennych losowych*, *Prace Mat.* 4 (1960), 111–118.
- [3] *Testy losowości*, Polskie Towarzystwo Chemiczne, Warszawa 1960, s. 32.
- [4] *Some remarks on the class L of probability distributions*, *Bull. Acad. Polon. Sci., Sér. math., astr. et phys.*, 9 (1961), 335–336.
- [5] *Struktura klasy rozkładów L* , praca doktorska (nieopublikowana).
- [6] *A characterization of the class L of probability distributions*, *Studia Math.* 21 (1962), 245–252.
- [7] *Uogólnienie twierdzeń Rolle'a, Lagrange'a i Cauchy'ego*, *Wiadom. Mat.* 5 (1962), s. 47.

- [8] *Some analogies between the class of infinitely divisible distributions and the class L of distributions*, *Studia Math.* 22 (1963), 197–209.
- [9] *On the classes of probability distributions closed under decompositions*, *Bull. Acad. Polon. Sci., Sér. Math., astr. et phys.* 12 (1964), 397–403.
- [10] *On analogies between two classes of probability distributions: the class of infinitely decomposable distributions and the class of self-decomposable distributions*, *Transactions of the Third Prague Conference on Information Theory, Statist. Dec. Functions, Random Processes*, Prague 1964, 461–465.
- [11] *On the class of infinitely divisible distributions and on its subclasses*, *Studia Math.* 27 (1966), 203–211.
- [12] *Sur un problème de M. D. Dugué*, *Prace Mat.* 13 (1969), 1–2.
- [13] *On a class of characteristic functions satisfying a differential equation*, *Period. Math. Hungar.* 6 (1975), 185–190.

Artykuły w czasopismach o zasięgu krajowym

- [1] *O dwóch ciekawych zadaniach z rachunku prawdopodobieństwa*, *Matematyka 1* (1993); str. 10–15.
- [2] *O statystycznych testach istotności*, *Matematyka 1* (1994); str. 3–9.
- [3] Recenzja książki C. R. Rao „Statystyka i prawda”, *Matematyka Stosowana* 38 (1995), str. 155–158.

Podręczniki/skrypty

- [1] (wspólnie z M. Pieńkowskim i W. Wojtkowskim) *Rachunek prawdopodobieństwa. Zbiór zadań*, Wyd. Studium Matematyki dla Pracujących UW., Warszawa 1968.
- [2] *Rachunek prawdopodobieństwa. Podręcznik dla Wyższych Szkół Nauczycielskich*, PWN, Warszawa 1973 i 1974, s. 179; Wyd. II zm.: *Rachunek prawdopodobieństwa. Podręcznik dla kierunków nauczycielskich studiów matematycznych*, PWN 1976, 1980, 1986 (wyd. III popr.), s. 271.
- [3] (z A. Krupowiczem) *Wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa i jego zastosowań*, PWN, Warszawa, 1982, s. 482.
- [4] *Konstruktywny wstęp do rachunku prawdopodobieństwa i wnioskowania statystycznego (propozycja dydaktyczna)*, cz. I, Sprawozdania Instytutu Informatyki UW, nr 141 (1984); cz. I i II: Wyd. UW, 1984.
- [5] *Rachunek prawdopodobieństwa i wnioskowanie statystyczne. Skrypt dla studentów informatyki*, Wyd. UW, Warszawa 1990, str. 255.
- [6] *Zastosowanie elementarnego rachunku prawdopodobieństwa do wnioskowania statystycznego. Wykład i uwagi krytyczne*, Wydawnictwo SGGW, 1995, str. 74; PWN, Warszawa, 1998, str. 88.

Tłumaczenia

- [1] A. A. B o r o w k o w, *Rachunek prawdopodobieństwa*, WNT, Warszawa 1975, II wyd. PWN Warszawa 1977, str. 226.
- [2] R. D e u t s c h, *Teoria estymacji*, PWN, Warszawa 1969, str. 334.

- [3] J. J. Diner, M. P. Ganin, L. B. Komarow, K. B. Starobin, A. Swiesznikow, B. G. Wołodin, *Rachunek prawdopodobieństwa w zadaniach i problemach*, PWN, Warszawa, 1975, 1979, str. 531.
- [4] E. B. Dynkin, A. A. Juszkiewicz, *Twierdzenia i problemy procesów Markowa*, PWN, Warszawa 1970, str. 246.
- [5] B. Friedman, *Wybrane zagadnienia matematyki stosowanej*, PWN, Warszawa 1966.
- [6] I. M. Gelfand, *Wykłady z algebry liniowej*, PWN, Warszawa 1971, str. 212.
- [7] I. I. Gichman, A. W. Skorochod, *Wstęp do teorii procesów stochastycznych*, PWN, Warszawa 1968, str. 482.
- [8] S. Gregory, *Metody statystyki w geografii*, PWN, Warszawa 1970, str. 300.
- [9] R. Hooke, D. Shaffer, *Modele matematyczne a rzeczywistość*, PWN, Warszawa 1969, str. 279.
- [10] M. Kac, *Kilka zagadnień stochastycznych fizyki i matematyki*, PWN, Warszawa 1961.
- [11] H. Levy, F. Lessman, *Równania różnicowe skończone*, PWN, Warszawa 1966.
- [12] N. M. Matwiejew, *Metody całkowania równań różniczkowych zwyczajnych*, PWN, Warszawa, 1970, 1982.
- [13] G. Pólya, *Jak to rozwiązać?*, PWN, Warszawa 1964.
- [14] (Praca zb.) *Problemy rachunku prawdopodobieństwa*, PWN, Warszawa 1966.
- [15] J. Prochorow, J. A. Rozanow, *Rachunek prawdopodobieństwa*, PWN, Warszawa 1972, str. 470.
- [16] J. A. Rozanow, *Wstęp do teorii procesów stochastycznych*, PWN, Warszawa 1974, str. 331.
- [17] W. W. Sawyer, *Droga do matematyki współczesnej*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1969, str. 275.